

Departamento di
Enseñansa Aruba

I&S VWO

VAKINFORMATIE LANDSEXAMEN 2026

Directie Onderwijs Aruba
Afdeling Examens
Stadionweg 37
Tel: 5283400
Email: landsexamen@ea.aw
Website: www.ea.aw

Departamento di
Enseñansa Aruba

Landsexamen

De vakinformatie wordt samengesteld door de afdeling examens van Directie Onderwijs. De afdeling examens van Directie Onderwijs is verantwoordelijk voor het organiseren en de afname van de landsexamens voortgezet onderwijs. In de vakinformatie wordt het examenprogramma verwerkt. De Minister stelt het examenprogramma vast voor een vak.

Inhoud

1. INLEIDENDE OPMERKINGEN	4
2. EXAMENPROGRAMMA	4
3. COMMISSIE-EXAMEN	5
4. BEREKENING EINDCIJFER	5
BIJLAGE 1 EINDTERMEN	6

1. Inleidende opmerkingen

Het landsexamen I&S VWO bestaat uit een commissie-examen. Het commissie-examen is een verplicht onderdeel van het landsexamen. Het commissie-examen van het vak I&S VWO bestaat uit één (1) schriftelijk commissie-examen. In het examenprogramma staat onder anderen aangegeven over welke examenstof het commissie-examen zich uitstrekt.

2. Examenprogramma

In [Bijlage 1](#) staat een beschrijving van de examenstof.

In de onderstaande tabel geeft een 'ja' aan in welk examen de vaardigheden en kennis getoetst kunnen worden.

Tabel 1 verdeling van de vaardigheden en kennis over de verschillende examens

Domein	Subdomein	Schriftelijke commissie-examen
1 Vakspecifieke vaardigheden	1.1 Analyse en onderzoek 1.2 Bewustwording, standpuntbepaling en oordeelsvorming 1.3 Zelfreflectie, probleemoplossend handelen en Onderhandelen 1.4 Oriëntatie op leren en werken	ja
2 Technologie en samenleving	2.1 Duurzame samenleving 2.2 Technologische ontwikkeling	ja
3 Media en communicatie	3.1 Massamedia 3.2 Massamedia en beïnvloeding 3.3 Eigen productie	ja
4 Politiek, kandidaat en maatschappij	4.1 Besluitvorming en macht 4.2 Regels en wetten 4.3 Rechten en plichten	ja
5 Multiculturele samenleving en natievorming	5.1 Cultuurontmoeting 5.2 Nationale identiteit en natievorming	ja
6 Levensbeschouwing	6.1 Inspiratie en zingeving 6.2 Filosofie en mensbeeld	ja
7 Gezondheid en welzijn	7.1 Preventie en jeugdproblemen 7.2 Gezonde leefstijl 7.3 Criminaliteit	ja

3. Commissie-examen

Het volledige schriftelijke commissie-examen heeft betrekking op de eindtermen zoals aangegeven in [Bijlage 1](#).

In de onderstaande tabel staat een overzicht van de aard, de duur, de toegestane hulpmiddelen en de weging van het commissie-examen.

Tabel 2 voorschriften voor het commissie-examen

Commissie-examen	Opdracht	Tijdsduur	Herkansing mogelijk	Weging
Schriftelijke commissie-examen	Beantwoorden van vragen en maken van opdrachten	120 minuten	ja	1

4. Berekening eindcijfer

Het eindcijfer is het behaalde cijfer voor het schriftelijke commissie-examen.

Het cijfer van het I&S commissie-examen maakt deel uit van het combinatiecijfer.

Eindcijfer I&S:
VWO Eindcijfer= $105 - \#fouten \times 9/105 + 1$

Bijlage 1 Eindtermen

1 Vakspecifieke vaardigheden

1.1 Analyse en onderzoek

- 1.1.1 De kandidaat kan met behulp van een kennisbasis maatschappelijke vraagstukken analyseren en maatschappelijke betrokkenheid ontwikkelen voor anderen in de samenleving.
- 1.1.2 De kandidaat kan met behulp van een stappenplan (eenvoudige) onderzoeken doen over persoonlijke en maatschappelijke vraagstukken met gebruikmaking van ICT.

1.2 Bewustwording, standpuntbepaling en oordeelsvorming

- 1.2.1 De kandidaat kan na bewustwording van zijn eigen waardesysteem een eigen beargumenteerd standpunt innemen bij maatschappelijke kwesties.
- 1.2.2 De kandidaat kan zich inleven in de standpunten van anderen en daarover een dialoog aangaan en eventueel zijn eigen standpunt bijstellen.

1.3 Zelfreflectie, probleemoplossend handelen en onderhandelen

- 1.3.1 De kandidaat kan na evaluatie van en reflectie op persoonlijke en maatschappelijke omstandigheden eigen keuzes maken, een plan opstellen en daarnaar handelen.

1.4 Oriëntatie op leren en werken

- 1.4.1 De kandidaat kan zich bewust worden van de eigen achtergrond, interesses, motivatie, sterke en zwakke punten door terug te kijken op eigen ervaringen en deze schriftelijk, mondeling en/of beeldend weer te geven.
- 1.4.2 De kandidaat kan de eigen mogelijkheden en interesses in moderne vreemde talen verwoorden in het licht van vervolgstudie, beroepen en maatschappelijk functioneren.
- 1.4.3 De kandidaat kan de rol en het belang aangeven van moderne vreemde talen in internationale contacten.
- 1.4.4 De kandidaat kan de rol en het belang aangeven van kennis van moderne vreemde talen in verschillende arbeidsgebieden en werksoorten.
- 1.4.5 De kandidaat kan de eigen interesse en affiniteit verwoorden met bepaalde arbeidsgebieden, werksoorten, functies en opleidingen.
- 1.4.6 De kandidaat kan onderzoeksvaardigheden, keuzevaardigheden, reflectievaardigheden en sociaal-communicatieve vaardigheden inzetten ten behoeve van het eigen keuzeprocés.
- 1.4.7 De kandidaat kan eigen waarden en normen verwoorden ten aanzien van betaalde en onbetaalde arbeid en zorgtaken.
- 1.4.8 De kandidaat kan de betekenis verwoorden van een mogelijke arbeidsrol voor zichzelf en anderen.

2 Technologie en samenleving

2.1 Duurzame samenleving

- 2.1.1 De kandidaat kan aangeven aan welke criteria een samenleving moet voldoen om duurzaamheid te bereiken.
- 2.1.2 De kandidaat kan aangeven welke bijdrage hij/zij nu en straks kan hebben in het bijdragen aan een duurzame samenleving.
- 2.1.3 De kandidaat kan een plan ontwikkelen en uitvoeren dat bijdraagt aan een duurzame samenleving.

2.2 Technologische ontwikkeling

- 2.2.1 De kandidaat kan aangeven in hoeverre de technologie het huidige leven bepaalt en welke voordelen en nadelen daaraan verbonden zijn.

3 Media en communicatie

3.1 Massamedia

- 3.1.1 De kandidaat kan verschillende soorten massamedia onderscheiden en met elkaar vergelijken en uitleggen welke functies de massamedia hebben voor mens en samenleving.
- 3.1.2 De kandidaat kan het verband aangeven tussen technologische ontwikkelingen en ontwikkelingen op het gebied van massamedia en communicatie.

3.2 Massamedia en beïnvloeding

- 3.2.1 De kandidaat kan uitleggen dat politieke en economische overwegingen, belangen en ontwikkelingen invloed hebben op de selectie van het media-aanbod.
- 3.2.2 De kandidaat kan de invloed aangeven van de lokale en internationale media op de waarden en leefstijlen in de samenleving.
- 3.2.3 De kandidaat kan de rol van de media in de democratische besluitvorming kritisch analyseren en een eigen standpunt formuleren.

3.3 Eigen productie

- 3.3.1 De kandidaat kan een plan maken over de vorm en inhoud waarin hij/zij een actueel onderwerp in de openbaarheid wil brengen.
- 3.3.2 De kandidaat kan het plan uitvoeren en daarop reflecteren.

4 Politiek, kandidaat en maatschappij

4.1 Besluitvorming en macht

- 4.1.1 De kandidaat kan beschrijven hoe besluiten in de klas/school en in de samenleving genomen worden en verklaren hoe betrokken actoren met verschillende belangen en posities verschillende middelen gebruiken om een besluit te beïnvloeden.
- 4.1.2 De kandidaat kan verschillende groepen, stichtingen en organisaties in de samenleving onderscheiden, nagaan welke invloed ze hebben en zich een mening vormen over het bestaande systeem van klas/school en samenleving.

4.2 Regels en wetten

- 4.2.1 De kandidaat kan verklaren waarom regels en wetten relevant zijn.
- 4.2.2 De kandidaat kan uitleggen en verklaren waarom het handhaven van regels en wetten en de controle daarvan belangrijk zijn.

4.3 Rechten en plichten

- 4.3.1 De kandidaat kan zijn/haar rechten en plichten in de klas/school, samenleving herkennen en onderscheiden.
- 4.3.2 De kandidaat kan het belang van grondrechten in een rechtsstaat benoemen en uitleggen.

5 Multiculturele samenleving en natievorming

5.1 Cultuurontmoeting

- 5.1.1 De kandidaat kan overeenkomsten en verschillen tussen culturen herkennen, benoemen en aangeven wat het betekent om dagelijks met verschillende culturen te leven.
- 5.1.2 De kandidaat kan een eigen standpunt op basis van argumenten innemen ten aanzien van de komst van nieuwkomers op Aruba en nagaan in hoeverre de argumenten gebaseerd zijn op feiten of op meningen (vooroordelen en stereotypingen).
- 5.1.3 De kandidaat kan op verschillende schaalniveaus analyseren welke factoren bevorderend zijn voor integratie en welke factoren bevorderend zijn voor desintegratie.

5.2 Nationale identiteit en natievorming

- 5.2.1 De kandidaat kan onderscheiden uit welke elementen zijn/haar identiteit is opgebouwd.
- 5.2.2 De kandidaat kan de factoren die zijn identiteit beïnvloeden beschrijven en bewust verklaren.
- 5.2.3 De kandidaat kan uitleggen wat natievorming inhoudt en het verband met Arubanisering verklaren.
- 5.2.4 De kandidaat kan voorstellen van de overheid en andere organisaties om natievorming te bevorderen beschrijven en analyseren.
- 5.2.5 De kandidaat kan aangeven in hoeverre hij/zij zich kan identificeren met processen als Arubanisering en globalisering en de betekenis van deze verschijnselen voor zijn persoonlijk leven verklaren.
- 5.2.6 De kandidaat kan zich inleven in andere standpunten ten aanzien van Arubanisering en globalisering en begrip daarvoor opbrengen.

6 Levensbeschouwing

6.1 Inspiratie en zingeving

- 6.1.1 De kandidaat kan zijn/haar eigen handelen analyseren naar morele maatstaven en na reflectie de eigen gewetensvorming beschrijven en verklaren.
- 6.1.2 De kandidaat kan met anderen constructief, open, betrokken en kritisch over zichzelf en zijn/haar leefsituatie communiceren.
- 6.1.3 De kandidaat kan andere levensvisies herkennen, van elkaar onderscheiden, waarderen en respecteren.
- 6.1.4 De kandidaat kan aangeven welke inspiratiebronnen hem/haar beïnvloeden.
- 6.1.5 De kandidaat kan het leven, werk en invloed van belangrijke identificatiefiguren (sferen, groepen, leefstijlen, elementen) beschrijven, analyseren en een kritisch standpunt innemen ten aanzien van deze ideeën.

6.2 Filosofie en mensbeeld

- 6.2.1 De kandidaat kan een kritische positie innemen inzake de normen, waarden en gewoontes in de samenleving en die in woord en beeld presenteren.
- 6.2.2 De kandidaat kan eigen opvattingen/ ideologieën/mensbeelden en die van anderen vergelijken op basis van morele criteria en aan een dialoog/discussie hierover deelnemen.

7 Gezondheid en welzijn

7.1 Preventie en jeugdproblemen

- 7.1.1 De kandidaat kan problemen gerelateerd aan de eigen groep herkennen, analyseren en plaatsen.
- 7.1.2 De kandidaat kan aangeven hoe de aanpak van een specifiek jeugdprobleem zowel lokaal, regionaal als internationaal georganiseerd is en kan een standpunt innemen.
- 7.1.3 De kandidaat kan voorstellen aandragen voor oplossingen voor deze problematiek uitgaande van het belang van alle betrokken partijen.
- 7.1.4 De kandidaat kan een sociale kaart van het hulpverleningsnetwerk opstellen.
- 7.1.5 De kandidaat kan aanbevelingen doen om het beleid/de opvang te verbeteren in eigen omgeving of in de maatschappij.
- 7.1.6 De kandidaat kan aangeven hoe hij/zij een andere kan bijstaan/ondersteunen voor wat betreft aanpak van problematiek.

7.2 Gezonde leefstijl

- 7.2.1 De kandidaat kan het belang van een gebalanceerde gezonde leefstijl aangeven en nastreven.
- 7.2.2 De kandidaat kan ongewenst of risicogedrag herkennen, analyseren en vermijden.
- 7.2.3 De kandidaat kan een stappenplan voor eigen gezondheidsbevordering opstellen en eventueel bijstellen.